

Smaragdön

Vad kan Sverige lära av
Irlands biopharmamirakel?

JUNI 2026

Innehåll

Förord	3
Bakgrund	4
Den keltiska tigern – en bred analys	6
Det irländska biophamamiraklet	9
Tre reformområden för framgång	13
Vart är Smaragdön på väg nu?	19
Avslutning: Lärdomar för Sverige	21
IKEM:s politiska förslag	22
Källor	23
Bilaga 1. Metodbeskrivning: Samhällsekonomiska effekter och antaganden	25
Irland jämfört med Sverige – några nedslag	26
Om IKEM	27

Den första tryckta upplagan hette "Irlands biopharma-mirakel" och författades av Edward Hamilton på uppdrag av IKEM. Den gavs ut i september 2025. Denna andra tryckta upplaga har nytt förord och delvis uppdaterad data.

Förord

Under en längre tid har Sveriges fabrikschefer och VD:ar för läkemedelsproduktion i landet pratat om att Sverige behöver arbeta mer investeringsfrämjande, inte minst när konkurrensen hårdnar från biopharmastarka länder som Irland. I debatten pratas det ofta om skattevillkor. Men är det bara skatt det handlar om? Våren 2025 gav vi Edward Hamilton i uppdrag att studera den gröna ön Irlands ekonomiska under. Detta är rapporten från det besöket.

Irlands export av producerade läkemedel har ökat sjufaldigt de senaste 20 åren. Motsvarande för Sverige är en tredubbling. Det är en dramatisk skillnad.

Av rapporten framgår att skatten bara är en faktor. Irland har styrt sin industripolitik utifrån ett tydligt mål att attrahera industriella investeringar, och med ett helhetstänk utifrån investerande industriers behov. Där har Sverige mycket att lära.

Rapporten är vårt bidrag för att initiera en diskussion i Sverige om vad vi kan göra för att också bli bättre på att attrahera investeringar i produktion. I potten ligger att nya investeringar i högförädlade industrier genererar många arbetstillfällen och ökade intäkter för ett land. Som arbetsgivarförbund för läkemedelsindustrin vet vi på IKEM vilken potential våra läkemedelsföretag har att bidra med fler arbetstillfällen. Ökad produktion i landet skulle ge fler aktörer, ökat exportvärde och många nya jobb.

I denna uppdaterade version ser vi att våra slutsatser står starkt. Sedan rapporten släpptes första gången hösten 2025 har världen blivit alltmer oförutsägbar, med krig i Mellanöstern och en omritad karta för världshandeln. Att som land attrahera fler investeringar i industriell produktionskapacitet framstår som allt mer angeläget. Det understryker också relevansen i IKEM:s kampanj *Industrilöftet* – att Sverige samlat måste stärka förutsättningarna för investeringar. Läs gärna mer om det på industriloftet.se.

Stockholm, juni 2026

Jakob Tellgren
VD, IKEM

Nils Hannerz
Näringspolitisk chef, IKEM

Bakgrund

Sveriges läkemedelsindustri står starkt, men den internationella konkurrensen hårdnar. USA och Kina har länge vunnit mark vad gäller life science i vid mening. Nu kommer också signaler om att ett grannland strax väster om Nordsjön träder fram som en ambitiös utmanare.

Irland har haft en väl etablerad läkemedelsproduktion sedan 1960-talet. Men det senaste decenniet har såväl investeringar som arbetstillfällena vuxit lavinartat. Faktum är att industrin har fördubblats sedan år 2015. Exportvärdet av läkemedelsprodukter uppgår idag till 100 miljarder euro per år.¹

Investeringar i biopharmaindustrin beräknas till 15 miljarder euro det senaste decenniet. 50 000 medarbetare jobbar idag i verksamheterna. Trots att president Donald Trump orsakat tulloro fortsätter investeringarna att regna över ön.²

Idag uppgår Irlands exportvärde av läkemedelsprodukter till nästan tio gånger Sveriges dito. Sveriges utveckling de senaste tjugo åren vad gäller exportvärdet ter sig blekt i jämförelse med Irland.

Majoriteten av de investeringar som sjösatts är utländska. Ett av IKEM:s största medlemsföretag AstraZeneca etablerade nyligen en fabrik på Irland – en investering värd motsvarande 3,6 miljarder svenska kronor. Totalt sett finns 85 biopharmafabriker på Irland.³

Från svensk horisont diskuteras Irlands breda ekonomiska framgång till och från. För femton år sedan talades det varmt om den "keltiska tigern". Infallsvinkeln var att Irlands låga bolagsskatt lockade till sig särskilt innovativa tech- och telekomföretag. Ryanairs kaxiga etos blev kännetecknet för ett Irland med hisnande självförtroende. Ikaros tappade till slut sina vingar. Efter finanskrisen år 2009, som drabbade Irland hårt, svalnade intresset.

Det senaste året har ett uppsving skett i den svenska policydebatten. Den keltiska tigern lyfter igen med en urstark tillväxt. Irlands användande av FoU-avdrag (skatteavdrag för forskning och utveckling) pekas ut som ett positivt exempel på reformåtgärd. Svenska debattörer lyfter fram "Innovationsavdrag", likt det irländska, för att värna svenska forskningsexcellens inom läkemedel, biomedicin och biotech.⁴ Nyligen publicerades en statlig utredning om att bredda och förstärka det svenska FoU-avdraget.⁵

Marknadsliberala tankesmedjor riktar ånyo ljuset mot Dublin. Efter Brexit vinner Irland dessutom mark som aktör inom EU-familjen.

Det finns kritik mot Irlands biopharmasuccé. En invändning är att landet alltjämt har en lång väg kvar för att kvala in som en äkta forskningsnation. Visst, de irländska förutsättningarna gynnar den tillverkande delen av biopharma menar observatörer. Men kritiker frågar sig hur starkt Irland är på mer framåtdriftande forskning och utveckling?

1 Business News Ireland "Investment boost in biopharma leads to growth in Ireland's life sciences" (2023)

2 NIBRT, "Annual report 2024" (2025) s. 5

3 Sia, Artikel av Niall Cunneen, "Irish Biopharma at an inflection point" (2024)

4 Dagens Industri, "Stärk Sveriges ledande FoU-position med Innovationsavdraget" (6 sep 2024)

5 SOU 2025:3, "Skatteincitament för forskning och utveckling" (15 jan 2025)

Andra frågetecken rör vilka faktorer som underbygger Irlands biopharmatillväxt. Hur viktiga är skattesatserna för att förklara framgången? Hur avgörande är kompetensförsörjning och tillgången på humankapital? Avslutningsvis: hur betydande har Irlands investeringsmyndighet IDA varit för att handgripligen locka företag att faktiskt etablera sig på Irland?

Följande rapport syftar till att genomlysa det irländska biopharmamiraklet. En fältstudie genomfördes våren 2025 på Irland för att på plats skärsåda vilka reformer som burit frukt.

Intervjuer har genomförts med ett tiotal irländska experter på såväl regeringskansliet i Dublin, IKEM:s systerorganisationer, akademiska institutioner som framåtlutande tanke-smedjor.

Grundfrågan lyder: Är Irlands biopharmamirakel genuint? Om svaret är ja: vilka lärdomar kan Sverige dra för att stärka vår egen konkurrenskraft och locka hit fler utländska investeringar? Slutligen: ska vi se Irland som konkurrent eller partner?

Rapporten inleds med en distinkt genomgång om Irlands ekonomiska utveckling och eventuella utmaningar under senare år. Därefter granskas Irlands biopharmatillväxt det senaste decenniet. Slutligen inriktas rapporten på tre breda reformområden med bäring på den svenska policydebatten.

Relevanta policyområden inkluderar:

- Skatter, med särskilt fokus på bolagsskatt och FoU-avdrag.
- Kompetensförsörjning, med genomlysning av STEM-strategi, talangattraktion och skräddarsydda utbildningar specifikt till biopharmaverksamheter.
- Myndighetsutövning med särskilt fokus på irländska IDA, dess investeringsfrämjande arbete och inverkan på utländska aktörers investeringsvilja och etableringar till ön.

Rapporten argumenterar för att Irland alltså har en bit kvar för att klättra i värdekedjan. Men framgången inom produktionsnära forskning och i infrastruktur för effektiv tillverkning inom pharma och biopharma är obestridlig. Det finns inte en enskild reform som sticker ut för att förklara miraklet. Bilden som framkommer är att beslutsamhet, långsiktighet och en tydlig reforminriktning i samspel med näringslivet har varit avgörande för resultatet.

För svenska politiker borde exemplet Irland utgöra både en varningsklocka och en inspirationskälla. Det finns starka argument att driva på reformtempot här hemma på en rad områden, inte minst för att säkra en fortsatt stark inhemsk läkemedelsproduktion. Samtidigt finns goda skäl att närma sig Irland politiskt. Inte minst mot bakgrund av att regeringen i Dublin tar över ordförandeklubban i EU nästa år.

Det finns ingen tid att förlora.

Den keltiska tigern – en bred analys

Irlands ekonomiska framfart har haft toppar och dalar. Under 1990- och tidigt 2000-tal lovprisades den "keltiska tigern". Minskat skattetryck, en reformerad arbetsmarknad, satsningar på humankapital och en trimmad statlig byråkrati borgade för betydande utländska investeringar. Redan år 2001 kunde Irland tituleras som topp tre när Heritage Foundation rankade de friaste ekonomierna i världen.⁶

Irland blev välkänt i samband med Ryanairs kaxiga uppsyn och en låg bolagsskatt som attraherade framstående tech-företag. Pfizers rekordinvesteringar vid millennieskiftet accelererade dessutom läkemedelsindustrins framfart.

Flera av de institutionella strukturerna som än idag gynnar Irlands biopharmaindusti kan härledas till tidigt 2000-tal. Science Foundation Ireland (SFI) grundades vid millennieskiftet, med betydande påverkan på efterföljande STEM-strategi och en bred talangpool för rekrytering till bland annat biopharmaindustrin.

Strukturerna för National Institute for Bioprocessing Research and Training (NIBRT) tog form redan år 2006 med en grundfinansiering om 60 miljoner euro från den irländska staten. Irlands myndighet för utländska direktinvesteringar, Ireland IDA, växlade därtill upp arbetet för att attrahera mer högkvalitativa utländska direktinvesteringar redan för 25 år sedan.

Införandet av den första varianten av FoU-avdrag om 20 procent för kvalificerade investeringar skedde därtill redan år 2004. Investeringar i vetenskap, teknologi och innovation innebar femdubblad investeringstakt inom dessa områden mellan åren 2000 och 2005.

Irland tuffade således på med tilltagande konkurrenskraft fram till år 2008. I finanskrisens efterskälning drabbades emellertid Irland hårt. Bostadspriserna sjönk med 25 procent, arbetslösheten ökade från 5 till 15 procent och nationalinkomsten per capita minskade med 15 procent. De efterföljande åren präglades av akut krishantering. Var den keltiska tigern skadeskjuten?⁷

Det senaste decenniet har Irland kommit tillbaka med stormsteg. BNP per capita har nästan fördubblats mellan 2014 och 2024.⁸ Arbetslösheten tillhör idag en av EU:s lägsta, med 3,9 procent.⁹ Irland sticker också ut med en prognostiserad tillväxt om 3,4 procent under 2025 och 2,5 procent för 2026, vilket är nästan tre gånger så hög BNP-utveckling som genomsnittet i EU.¹⁰

Investeringsdriven tillväxt är grunden för den ekonomiska utvecklingen. Utländska företag som samarbetar med nämnda IDA har utvecklats med 20 procent, eller 50 000 medarbetare, mellan 2019 och 2022.¹¹

John Lee som är vice avdelningschef på Inward investment unit vid irländska näringsdepartementet i Dublin menar att detta är ett resultat av en medveten strategi. "Vi har målmedvetet jobbat för att kunna erbjuda utländska företag i flera nyckelbranscher en attraktiv value proposition (värdeerbjudande). Detta erbjudande spänner över en bred palett av åtgärder: skatter, humankapital och talangattraktion."¹²

Förra året säkrade IDA – som lyder under näringsdepartementet i Dublin – hela 234 nya direktinvesteringar till "Smaragdön", som Irland ibland tituleras. FoU-investeringar

6 Heritage Foundation, "Index of economic freedom" (2001)

7 Rojas M, "Irland – Ljuset i Europas tillväxtkris" (2024) s. 43 och s. 51

8 World Bank, "World Bank national accounts data and OECD National Accounts data files – GDP per capita" (2025)

9 Eurostat, "Seasonally adjusted unemployment, totals" (mars 2025)

10 EU-kommissionen, "Spring 2025 Economic Forecast: Moderate growth amid global economic uncertainty" (maj 2025)

11 Pharmaforum, "Ireland is open: The biologics boom boosting the Irish economy" (12 feb 2021)

12 Intervju med John Lee, vice enhetschef, Näringsdepartementet (14 maj 2025)

medförde 1,9 miljarder euro fördelat på 64 projekt under 2024. Totalt förväntas dessa investeringar att leda till knappt 14 000 nya medarbetare under kommande år.¹³

Sett tillbaka på ett längre perspektiv har den utländska investeringsstocken ökat från 141 miljarder euro år 2005 till 1 299 miljarder euro år 2023. I relation till BNP har den ökat från 79 procent, till 255 procent under samma tidsperiod. EU-genomsnittet ligger som jämförelse på 105 procent av BNP.¹⁴

Irland rankas idag som nummer fyra av sextiosju utvärderade länder i IMD World Competitiveness ranking. Resultatet har inte kommit per automatik.¹⁵

John Lee poängterar *en* ingrediens som trumfar andra framgångsfaktorer: "Vår bild är att humankapitalet och våra utbildningsinsatser har varit oerhört viktigt för oss. Här finns allt från tidigare insatser på STEM-strategi, till ett målmedvetet arbete att satsa på högre utbildning".

Det finns offentliga data som verifierar hans resonemang. Som talang-nation placeras Irland på femte plats av 130 studerande länder, enligt handelshögskolan INSEAD:s Global Talent Competitiveness.¹⁶ Kompetensförsörjningen gynnas också av en hög utbildningsnivå. Faktum är att 55 procent av irländarna i åldern 25 till 34 år har en högskolebakgrund, jämfört med 40 procent bland övriga EU-länder.¹⁷

Det finns dock faror vid horisonten. Den nystartade marknadsliberala tankesmedjan Progress Ireland med ett tiotal unga utredare varnar för att landets tillväxtmirakel kan ha nått sin kulmen. Samtliga är utbildade vid elituniversitet i Storbritannien men har sökt sig hemåt för att fortsätta bistå sitt hemland med nya spännande reformförslag.

Verksamhetschefen Seán O'Neill McPartlin pekar på bristande investeringar i infrastruktur. "Vi står med elpriser som är 30 procent högre än övriga EU-länder. Planen är nu att bygga vindkraftsparker till havs. Men kommer det att räcka?" frågar han sig.¹⁸

Fergus McCullough som är utredningsansvarig vid Progress Ireland fyller i: "Vi ser också fundamentala brister i så enkla saker som tillgång till vatten. Hela Dublin försörjs av *en* flod. Men nu ser vi att tillförseln av vatten bromsar in. Detta riskerar att slå mot både hushåll och företag".¹⁹

Företrädarna för Progress Ireland varnar också för en dysfunktionell bostadsmarknad. Priserna i Dublin är skyhöga. En etta kan kosta så mycket som 2 000 euro per månad. "Väldigt få unga vuxna har råd att bo i en egen lägenhet och det är inte alls ovanligt att många får bo hemma hos sina föräldrar", menar Sam Enright som är utredare vid samma tankesmedja.²⁰

Flera aktörer bekräftar problembilden. Just bostadsfrågan har seglat upp som ett centralt problemområde när IDA gör frågeundersökningar till utländska företag. Tillkommer problembilden är även tydliga flaskhalsar i elnäten som också driver på kostnadsbilden för elektricitet, allt enligt Lisa Goodman vid näringslivets intresseorganisation Ibec (Irish Business and Employers Confederation).²¹

Tankesmedjan Progress Ireland varnar hur som helst för att kombinationen av höga energipriser, en tuff bostadsmarknad och låga offentliga investeringar i infrastruktur till slut kommer ikapp Irland. "Gör vi inte fler reformer är det slut med det ekonomiska miraklet, både i biopharma och i andra nyckelsektorer", avslutar Seán O'Neill McPartlin vid Progress Ireland.

Andra utmaningar rör efterfrågan på kompetens. En tajt arbetsmarknad innebär flaskhalsar vid rekrytering. Faktum är att 80 procent av företagen upplever arbetskraftsbrist på Irland. Mourad Mejdji, makroekonom vid Ibec, menar att utländsk arbetskraft står för 60 procent

13 IDA, "Record R&D, strong capital investment, and high number of new investors, drive continued strong performance of FDI against intense global competition" (17 dec 2024)

14 IKEM, "Industripolitiska strategier: Vägval för innovation och tillväxt" (april 2025)

15 IMD, "World competitiveness ranking 2024 – IMD Business school" (2024)

16 INSEAD, "Global talent competitiveness" (2023)

17 IDA (2025)

18 Intervju med Progress Ireland Seán O'Neill McPartlin (14 maj 2025)

19 Intervju med Progress Ireland Fergus McCullough (14 maj 2025)

20 Intervju med Progress Ireland Sam Enright (14 maj 2025)

21 Intervju med Lisa Goodman, vid Ibec (16 maj 2025)

av de vakanser som nu fyller irländska rekryteringsannonser. "Vi har en låg inflation och en skaplig tillväxt. Men faran ligger runt hörnet om vi inte fixar matchningen", menar Mejdí.²²

Sammantaget kan konstateras att Irland efter ett antal decennier av upp- och nedgångar trots allt står starkt. Men med ett antal grundläggande utmaningar ligger runt hörnet.

Facit talar dock för sig själv: Inbegripet en längre tidshorisont har Irlands exportvärde emellertid ökat 31 gånger mellan 1987 och 2022. Och läkemedelsindustrin står för en betydande del av exportvärdet.²³

För tre decennier sedan lämnade Irlands "best and brightest" ön. Men särskilt efter Brexit stannar landets skarpaste hjärnor som i någon mening medarbetarna vid Progress Ireland representerar.

Allt detta ger ytterligare skäl att se med tillförsikt på den keltiska tigers fortsatta framfart. Men hur har Irlands övergripande tillväxt påverkat biopharmaindustrin? Om detta handlar nästa avsnitt.

²² Intervju med Mourad Mejdí, makroekonom vid Ibec (16 maj 2025)

²³ Rojas (2024), s. 40

Det irländska biopharmamiraklet

Irländsk läkemedelsindustri går tillbaka flera decennier. Den första verksamheten etablerades redan år 1959 av Leo Laboratories. Flera stora miljardinvesteringar, bland annat från Wyeth Pharmaceuticals och Pfizer, accelererade industrins tillväxt i början av 2000-talet.

Faktum är att biopharma på ön har fördubblats det senaste decenniet. Nio av tio av världens mest framstående läkemedelsföretag har idag verksamhet på Irland. Knappt hundra biopharma- och biotechföretag opererar på marknaden.

Idag arbetar cirka 50 000 personer direkt i industrin. Prognosen är att antalet medarbetare kommer att öka till drygt 70 000 personer år 2027. Hela 85 produktions- och utvecklingsenheter är aktiva på Irland idag.²⁴

Irlands exportvärde av biopharmaprodukter trumfar Sveriges dito. Faktum är att Irlands exportvärde är nästan tio gånger så högt som Sveriges.²⁵

Exportvärde av läkemedelsprodukter, Irland och Sverige.

Miljarder euro, 2024.

Källa: Department of Enterprise, Tourism and Trade (2025)

Vad förklarar det senaste decenniets tillväxt? John Lee vid Näringsdepartementet i Dublin beskriver succén: "De initiala satsningarna under tidigt 2000-tal innebar en snöbollseffekt. Ju längre tid dessa kluster har funnits, desto stabilare och mer uthållig infrastruktur har vi dessutom kunnat tillhandahålla. Allt detta gör att det blir allt svårare för dessa biopharmaceuter att lämna Irland".

Industrin tillför betydande värde. Exportvärdet uppgår till 100 miljarder euro per år, vilket gör Irland till världens tredje största exportör av läkemedel. Sett till andelen av den irländska exporten motsvarar värdet nästan 40 procent.²⁶

Utvecklingen har allt annat än stagnerat. Rory Mullen, som ansvarar för biopharmaenheten vid IDA, pekar på att pågående projekt omfattar i första hand investeringar om 5 miljarder euro vid ett femtontal nya produktionssiter på Irland. Till det kommer ytterligare 1,5 miljarder euro som beslutades av så kallade "klientföretag" till IDA under 2024. Amerikanska aktörer står för ca 70 procent av kapitalinvesteringarna.

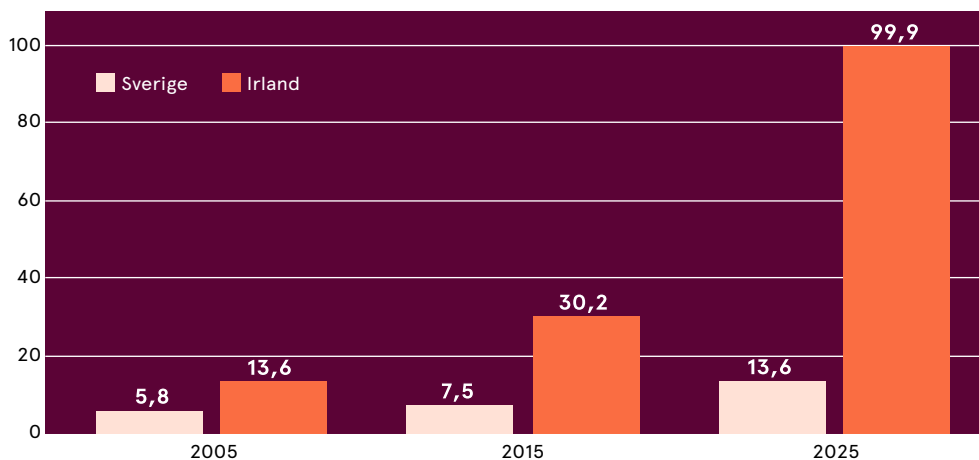
²⁴ NIBRT (2025), s. 11

²⁵ LiF, "Sveriges export och import av läkemedel" (2025) och Department of Enterprise, Tourism and Trade (2025)

²⁶ Pharmaforum, "Why Ireland has emerged as Europe's hotspot" (28 april, 2023)

Jämfört med Sveriges utveckling de senaste åren går det inte att bestrida Smaragdöns utveckling. Följande graf redovisar utvecklingen 2005 till 2024.²⁷

Exportvärde 2005 till 2025, Sverige och Irland. Miljarder euro.

Alla uttrycker inte hejarop. Kritiker till Irlands biopharmamirakel menar för det första att det tydligt starka amerikanska bidraget genererar en sårbarhet. Kommer läkemedelsbolagen helt sonika flytta tillbaka till USA när Vita Husets skattepolitik får genomslag? Rory Mullen köper inte det argumentet: "Ingenting i våra rådande investeringsprojekt talar för en omfattande flytt till USA, trots månader av tulloro", slår Mullen fast.²⁸

Hans starka självförtroende nyanseras något av Irlands näringsdepartement. Michael Ryan, ansvarig för bland annat utformningen av Irlands life science-strategi, uttrycker sig något mer försiktigt: "I dagsläget tittar vi väldigt noggrant på makrouvecklingen. Ledordet för oss just nu är *anpassning*", påpekar Ryan.²⁹

²⁷ För svensk statistik: LiF, "Sveriges export och import av läkemedel" (2024). För irländsk statistik: CSO Ireland, EFPIA och Euronews, (2005, 2015 och 2025)

²⁸ Intervju med Rory Mullen, ansvarig chef för biopharma vid IDA (15 maj 2025)

²⁹ Intervju med Michael Ryan, expert och ansvarig för Irlands life science-strategi vid näringsdepartementet (15 maj 2025)

En exporttillväxt motsvarande Irlands skulle dubblera antalet anställda inom svensk läkemedelsindustri

Irlands läkemedelsexport har präglats av en betydligt högre tillväxt än den svenska. Visserligen ökade den svenska exporten av läkemedel med 234 procent under perioden 2005–2024 mätt i euro – men den irländska exporten ökade med hela 735 procent under samma period. Om den svenska läkemedelsexporten utvecklats på samma sätt som den irländska skulle det totala exportvärdet vara 34,8 miljarder euro högre och uppgå till totalt 42,6 miljarder euro år 2024. Omräknat till kronor motsvarar den potentiella ökningen nästan 400 miljarder kronor.

Exportvärde. Miljarder euro.

En ökad efterfrågan på svenska läkemedelsprodukter och ökad export till omvärlden skapar arbetstillfällen i Sverige samt bidrar till svensk BNP. En utveckling för den svenska läkemedelsexporten motsvarande Irlands tillväxt hade inneburit ett betydande tillskott till den svenska samhällsekonomin.

Den tillkommande exportverksamheten skulle ge upphov till 16 600 arbetstillfällen, vilket i praktiken motsvarar en fördubbling av antalet anställda inom läkemedelsindustrin. Sett till skatteintäkter skulle det innebära ett totalt tillskott om 34,5 miljarder kronor (bolagsskatt 27,6 mdkr, inkomstskatt 3,5 mdkr, arbetsgivaravgifter 3,4 mdkr). Detta är förstås en betydande ökning, men siffran kan samtidigt sättas i relation till den irländska läkemedelsindustrin som idag sysselsätter ungefär 50 000 personer.

Det potentiella tillkommande exportvärdet skulle även innebära ett stort tillskott till svensk BNP genom det förädlingsvärde som skapas inom sektorn. Det ökade exportvärdet motsvarar en beräknad årlig ökning av sektorns förädlingsvärde om 90 miljarder kronor.

Betydande samhälls-ekonomiska värden hade skapats om den svenska läkemedelsexporten följt samma utveckling som den irländska.

**Arbetstillfällen
+ 16 600**

**Förädlingsvärde
+ 90 miljarder kronor**

I bilaga 1 beskrivs dataunderlag och metod som legat till grund för beräkningarna.

En annan kritisk infallsvinkel är att irländsk biopharmaindustri inte klättrat tillräckligt högt i värdekedjan. Irland måste satsa hårdare på forskning som har anknytning till bl.a. cell-, och genterapi, menar kritiker. Nyligen presenterades ett policydokument från Niall Cunneen vid konsultbyrån Sia som argumenterar för att industrin står vid en vändpunkt.

Cunneen menar att pressen från Kinas och USA:s vibrerande ekosystem som kombinerar produktion med mer avancerad forskning och utveckling (FoU) kan pressa irländsk biopharma på sikt. Han slår fast att endast fem procent av läkemedelsindustrins verksamheter på Irland uteslutande arbetar med FoU. Irland måste satsa mer på avancerad forskning och utveckla sin talangpool för att hänga med i det globala läkemedelsracet. "Vi måste gå från en fabrikskub, till en innovationsledare", anför Cunneen.³⁰

IDA:s Rory Mullen slår tillbaka mot Sia:s policyrapport. "Jag tycker andemeningen i rapporten faktiskt är förolämpande till alla våra forskare som jobbar produktionsnära. Du måste förstå att vi satsar enormt mycket resurser för att forskare ska jobba i samklang med företagen. Är det dåligt? Nej, det är en förklaring till att våra produktionsprocesser är effektiva och i världsklass", säger han.

Andra aktörer menar att Irland har gått från ett mer grundläggande fokus på produktion av aktiva läkemedelssubstanser till mer avancerad läkemedelsproduktion och FoU-nära verksamhet: läkemedelsupptäckter, biotech, mikrobiomer, dataanalys och modellering. Det innebär en riktning mot mer av läkemedelsupptäckter, biotech, mikrobiomer, dataanalys och modellering.

Forskningschefen för fristående National Institute for bioprocessing Research and Training, NIBRT, Fiona C Killard, lyfter också fram att Irland trots allt har gjort enorma framsteg på alla nivåer av värdekedjan. "Nej, vi är inte John Hopkins eller Karolinska Institutet (KI). Men vi har fickor av spetskompetens", menar Killard.³¹

Statistik bekräftar hur nära universiteten arbetar med företagen. Att hela 25 procent av samtliga doktorer disputerade på Irland arbetar direkt ute i biopharmaföretagen talar för ett intimt samarbete. Flera partnerskap mellan offentliga och privata institutioner, som NIBRT, talar också sitt tydliga språk.³²

En ytterligare indikation är att Science Foundation Ireland har utställt ett mål om att 65 procent av Irlands avancerade forskare ska flytta ut från akademiska institutioner och närmare forskningsnära enheter i industrin de kommande åren.³³

Biopharmaspécialisten vid näringslivsinstitutet Ibec, Michael Kilkelly, sammanfattar läget väl: "Vi använder oss mer av U:et inom forskning och utveckling, och mindre av F:et. Våra utbildnings- och forskningsinstitut har i flera delar gjort gemensam sak med näringslivet. Vi är dock svagare på upptäckter än på tillverkning och utveckling", påpekar Kilkelly.³⁴

Den sammanvägda bilden av Irlands biopharmamirakel är således att industrin har blommat ut på ett närmaste överträffat sätt det senaste två decennierna. Landet gör ambitiösa satsningar att ta sig upp i värdekedjan. Men ytterst riktas forskningen nära de tillverkande företagen, mindre mot klassiska forskningsupptäckter.

För Irland har landets tydliga inriktning medfört en komparativ fördel. Siffrorna om arbetstillfällen, tillväxt och exportvärde talar sitt tydliga språk. Vilka reformer har varit avgörande för att främja den positiva riktningen? Om detta handlar nästa avsnitt.

30 Sia, Artikel av Niall Cunneen, "Irish Biopharma is at an inflection point" (2024)

31 Intervju med NIBRT:s forskningschef Fiona C Killard (15 maj 2025)

32 NIBRT. (2025)

33 Irish Times, "Ireland has moved up the pharma value chain in a competitive climate" (8 dec 2023)

34 Intervju med Michael Kilkelly, expert biopharma vid Ibec (16 maj 2025)

Tre reformområden för framgång

Följande avsnitt djupdyker i tre specifika reformområden som pekas ut som bärande för Irlands positiva tillväxt inom biopharma. Först behandlas skatteklimatet som länge omgärdat Smaragdön. Därefter kikar vi på hur kompetensförsörjningen riktats om för att understödja industrins framväxt.

Slutligen studeras hur entreprenöriellt inriktade myndigheter som IDA påskyndar utländska investeringar och etableringar på Irland. Summan av kardemumman är att irländska regeringen målmedvetet aktiverat en genomtänkt och proaktiv industriell policy till gagn för Irlands biopharmaindustrin under lång tid.

Vilka specifika reformer har varit bärande inom varje område? Vi inleder med ett avsnitt om skatteklimatet.

Reformområde 1: Gynnsamt skattetryck som bottenplatta för investeringar

Irlands låga bolagsskatt lyfts ofta fram som en grundbult bakom den keltiska tigerns framväxt. Skatteregimen är emellertid inte ny. Faktum är att bolagsskatten låg på 10 procent under åren 1981 till 2002. Därefter höjdes den år 2003 till 12,5 procent för vinster från regelbundna ekonomiska verksamheter.

Under åren har ramverket bakom bolagsskatten kritiserats. Exempelvis beslutade EU-kommissionen år 2016 att retroaktivt utkräva 13 miljarder euro plus ränta av IT-företaget Apple efter utebliven skatt från decenniet före. Pressen på Irland har varit enorm under en lång tid att harmonisera sin skattesats med andra OECD-länder.³⁵

Irlands regering är noggrann med att de följer det internationella regelverket vad gäller samtliga skatteområden. "Vi lever upp till samtliga av de regler som OECD, sedermera EU, stipulerat", menar John Lee vid näringsdepartementet i Dublin.

I närtid har Irlands regering ratificerat Pillar II-avtalet. Koncerner med en omsättning över 750 miljoner euro förväntas från och med nu att betala 15 procent bolagsskatt. Reformen påverkar omkring 1 600 företag på Irland.

Bolagsskatten ses som en bottenplatta för utländska investeringar till Irland. För 20 år sedan bidrog den attraktiva bolagsskatten till att locka inte minst huvudkontor till ön. Men överlag har den också gynnat etableringar inom biopharmasektorn.

När nu bolagsskatten höjs är det få som jublar. Regeringstjänstemannen John Lee förklarar: "Det innebär en högre press på oss att leverera på andra områden. I någon mening är förändringen av FoU-avdraget – från 25 procent till 30 procent – en konsekvens av förändringen i bolagsskatten."³⁶

Trots bolagsskattens relativt låga nivå jämfört med Sveriges (20,6 procent) genererar den hur som helst drygt 20 miljarder euro per år på Irland. De utländska bolagen står för nästan 90 procent av skatteinkomsterna.

Även FoU-avdraget pekas ut som ett bärande element för att locka utländska investeringar till Irland. Även denna reform har några år på nacken. Faktum är att det irländska FoU-avdraget firade tjuogoårsjubileum förra året. Reformen beslutades redan i Finance Act år 2003, och var fullt ut implementerat år 2004. Först ut att använda reformen var faktiskt en central biopharmaaktör: Pfizer.³⁷

³⁵ Rojas. s.43 och s.53

³⁶ Intervju med Lee i Dublin (16 maj 2025)

³⁷ KPMG, "Incentivising Ireland's innovation activity – Celebrating 20 years of R&D tax credit" (19 mars 2024)

Irland har som sagt justerat FoU-avdraget i takt med att bolagsskatten tvingats upp på grund av nya internationella spelregler. Tidigare kunde företag dra av 25 procent av kvalificerade FoU-investeringar. Sedan förra året uppgår avdraget till 30 procent.³⁸

Kvalificerade FoU- investeringar inkluderar operationella kostnader, infrastrukturkostnader och maskinkostnader (inklusive lönekostnader, köpta tjänster och förbrukningsvaror). Det finns också ett separat FoU-avdrag som tillkommer vid byggnation av lokaler eller fabriker. För att få ta del av detta kompletterande avdrag måste 35 procent av byggnationen vara avsett för FoU-verksamhet.³⁹

För att ett företag ska kunna nyttja avdraget ska följande villkor vara uppfyllda:

- Verksamheten ska involvera systematiskt undersökande eller experimentella aktiviteter.
- Företaget ska utföra kvalificerade FoU-aktiviteter på Irland, inom EU eller i Storbritannien.
- Verksamheten ska fokusera på vetenskap eller teknologi.
- Verksamheten ska vidare involvera grundforskning eller tillämpad forskning.

Nyttjandet av FoU-avdraget har vuxit kraftigt de senaste två decennierna. Cirka 1 600 företag drar av på sina FoU-kostnader, som uppgår till cirka fyra miljarder euro per år. Kostnaden för statskassan är ca en miljard euro årligen.⁴⁰

Industrin står för en fjärdedel av ansökningar om avdrag. Totalt 430 företag beviljades FoU-avdrag 2024. Sett till omfånget berörs dock den tillverkande industrin till 65 procent av totalt utbetalda avdrag. De senaste tre åren har industrins användande av avdraget också ökad dramatiskt, med nästan 70 procent.

Det finns kritik mot reformen. En synpunkt är att SME-företag har högre administrativa trösklar för att nyttja avdraget. Michael Kilkelly vid näringslivsorganisationen Ibec förklarar: "Större företag har råd att ta in experter som tydligare kan avgöra gränsdragningar för att nyttja reformen. Detta är alltjämt en nackdel för mindre företag med knaprare resurser".⁴¹

Med tanke på att nästan alla företag på Irland är mindre (99,8 procent) är detta en viktig poäng. Fler siffror talar sitt tydliga språk: 923 miljoner Euro riktades mot större företag för något år sedan, medan företag under 10 anställda endast fick 29 miljoner euro tillbaka att dela på.

Är reformen effektiv och påskyndar den mer forskning och utveckling? Klart är att under senare år har faktiskt antalet FoU-relaterade verksamheter stigit från 800 till 1 600 verksamheter.

Samtliga aktörer som uttalar sig om Irlands biopharmamirakel poängterar att skatteklimatet: såväl bolagsskatten, som FoU-avdraget, således har varit en viktig föresats inom ramen för Irlands långtgående "Industrialisation by invitation" – eller "Value proposition" gentemot utländska investerare, som regeringsföreträdare uttrycker det. Men räcker ett gynnsamt skatteklimat för att få företag att ta steget?

Nästa avsnitt behandlar ett till centralt reformområde som lyfts fram: Vikten av kompetensförsörjning till biopharmaindustrin.

38 Irish Tax and Customs, Revenue, "R&D Corporation tax credit" (2025)

39 PWC, "Corporate – Tax credits and incentives" (10 feb 2025)

40 Leyton, "Irish R&D Tax Credits changes: Everything business need to know for 2024" (15 maj 2024)

41 Intervju med Kilkelly vid Ibec (15 maj 2025)

Reformområde 2: Talangförsörjning

Vad är den viktigaste faktorn bakom Irlands biopharmamirakel? Samtliga intervjuade institutioner i Dublin uttrycker samma sak: Humankapital och kompetensförsörjning.

I grund och botten börjar kompetensförsörjningen i skolan. Naturvetenskap, teknik och matematik är avgörande för att leda in elever och studenter mot biopharmasektorn. Redan år 2017 strukturerade den irländska regeringen en STEM-strategi: *The STEM Education Implementation plan 2017–2019*.⁴²

Planen har varit grundläggande för ett målmedvetet arbete som justerats allt eftersom. Den består av fyra faser, med ett dussintal åtgärds punkter för varje temadel.

Resultatet talar för sig självt. Irland har idag EU:s högsta andel STEM-utbildade. År 2021 hade exempelvis Irland 40,3 utexaminerade från STEM-ämnena per 1 000 personer mellan 20 och 29 år gamla, (genomsnittet i EU är 21,9 och i Sverige: 21).⁴³

Utöver strikt STEM-kompetens har Irland en bred talangpool. Idag har 55 procent i åldern 25 till 34 år examen från högre utbildning, jämfört med 40 procent i övriga EU-länder (Sverige 49 procent).⁴⁴ Michael Kilkelly vid näringslivsorganisationen Ibec understryker att framväxten av STEM-kompetenser har varit viktigt också för slutprodukten på universiteten. "Det blir en underliggande pipeline som sedan kan riktas mot tydliga industrisatsningar som biopharma", menar Kilkelly.⁴⁵

Irland har också sjuvänt skräddarsydda utbildningsinsatser för att matcha utländska etableringar med rätt kompetens. Ett tydligt exempel är "National Institute for Bioprocessing Research and Training" (NIBRT). Detta fristående utbildningsinstitut planerades från år 2006, men satte pålarna i marken år 2011. Idag inhyses detta utbildningskomplex på Trinity College Dublins campus.

NIBRT är formellt ett privat företag som erbjuder fristående kurser riktade mot biopharmaindustrin. Instansen kom till som ett svar på de kompetensbehov som kom upp efter Pfizers rekordinvesteringar på tidigt 2000-tal. Regeringen satsade en grundplåt om 60 miljoner euro för ändamålet för tjugo år sedan. Fyra universitet gick samtidigt samman för att bland annat erbjuda mark för denna spjutspetsatsning.⁴⁶

NIBRT samarbetar mycket nära investeringsinstansen IDA. Faktum är att företrädare vid NIBRT är med när dialoger med utländska aktörer initieras inför etablering på Irland. Syftet är att redan på ett tidigt stadium inventera behov och skräddarsy kompetensförsörjningen.

NIBRT finansieras delvis genom IDA och delvis av privata företag som köper kurser. Dessutom finns krossfinansiering bland annat genom EU-medel för att finansiera utbildningssatsningar (t.ex. för vuxna mitt i livet). "Eftersom vi är en non-profit organisation, men ändå en företagsform, har vi stora friheter att anpassa utbildningsutbudet efter företagets behov", poängterar Killian O'Driscoll som är verksamhetschef vid NIBRT.

Hela 5 000 personer kopplade till biopharma går årligen igenom NIBRT. "Våra program är väldigt mycket hands on. De är anpassade och skräddarsydda efter företagets behov", förklarar John Milne som är utbildningsansvarig vid NIBRT.

Typiskt sett varar en utbildning tre till fem dagar. Dessa yrkesutbildningar är dyra för företagen, men nödvändiga för att sjunga upp personal inför oftast unika produktionsförutsättningar ute i det enskilda företaget. För ändamålet är både lektioner och infrastrukturen uppbyggt på ett sätt som ska likna en faktisk industriell produktionsprocess i biopharma. Företagen kontaktar och utvecklar kurserna i samarbete med NIBRT:s ledningspersonal och instruktörer.

Här finns alla bioprocesskurser som är av vikt för industrin. Exempelvis kan nämnas kvalitetskontroll, grunderna för avancerade terapiläkemedel, analys för maskinell cellterapi och diverse valideringsprogram.⁴⁷

42 Government of Ireland, "STEM Education – Implementation Plan for 2026" (2017)

43 Eurostat: "Tertiary education statistics – Statistics Explained – Eurostat" (2024)

44 IDA (2024)

45 Intervju med Michael Kilkelly i Dublin (16 maj 2025)

46 Intervju med Killian O'Driscoll på NIBRT på Trinity College Campus (15 maj 2025)

47 NIBRT, "Training Catalogue 2025" (2025) s. 15–19

Utöver lektioner på plats finns möjlighet till en akademi på nätet där NIBRT utbildar och ger globala certifikat för biopharmaindustrin. Avslutningsvis finns möjligheter för universitetsstudenter att antingen ta hela – eller delar – av sin mastersexamen vid NIBRT.

Som nämnts ovan har också NIBRT en forsknings- och utvecklingsavdelning riktad mot biopharma. Här ska nämnas tolv "principal investigators", 14 doktorander och 34 forskningspublikationer förra året. 23 procent av dessa publikationer var inom topp tio procent av globala journaler förra året.⁴⁸ NIBRT:s forskningschef Fiona C Killard poängterar hur viktigt det är för institutet att både ha yrkesträning och avancerad forskning under samma tak.⁴⁹

Dessutom finns en ny satsning, "Concept", där SME-företag får möjlighet att pröva forskning och innovation i mindre skala vid NIBRT. Denna satsning är också delfinansierad via IDA som även här har ett finger med i spelet tillsammans med forskningsmyndigheten Research Ireland.

Avslutningsvis ska nämnas Irlands vidare talangstrategi. Här finns exempelvis en särskild fond, "National Training Fund". Den finansieras genom att en procent av arbetsgivaravgiften automatiskt tillfaller fonden.

Nu är fonden överfinansierad, men den används till nya satsningar. Exempelvis är en ny talangsatsning riktad mot utländska forskare, i synnerhet från amerikanska universitet, på gång. Genom att satsa 1,5 miljarder euro från fonden på olika forskningsprojekt vill regeringen ge en extra krydda i EU:s vidare arbete att attrahera forskare från USA. Men fonden används också för att finansiera studier mitt i livet, enligt devisen *reskill* och *upskill*.⁵⁰

Slutligen ska sägas att Irland arbetar proaktivt för att attrahera talang utanför EU. Idag finns ett tiotal spår för medarbetare från tredje land. Det största programmet är Critical Skills Occupation List, som redovisar en bristyrkeslista. Typiskt sätt motsvarar bristyrken mellan- och högkvalificerad arbetskraft. För bristyrken följer en smidig process på några veckor, enligt Meadhbh Costello, som är kompetensförsörjningsexpert vid Ibec.⁵¹

40 000 förstagångsvisum utfästes under 2024. Länder som Indien, Brasilien och Sydafrika står för majoriteten av beviljade arbetsvisum. Huvuddelen av utländska medarbetare från tredje land kommer förvisso till omsorg-, IT-, telekom- och jordbrukssektorerna. Men en inte obetydlig andel (6-7 procent) träffar också den tillverkande industrin.⁵²

Summa summarum kan konstateras att Irland jobbar både brett för att underlätta förutsättningarna för kompetensförsörjning till biopharmaindustrin genom att utveckla en stor talangpool. Men också smalt och fokuserat för att träffa produktionsanläggningarnas specifika behov.

IDA är en entreprenöriell myndighet som tycks ha lika många armar som en bläckfisk. Hur är den organiserad och vad är dess egentliga roll när utländska investeringar ska lockas till Irland? Om detta handlar nästa avsnitt.

48 NIBRT, "Annual report 2024" (2025) s. 22

49 Intervju med Fiona C Killard, forskningschef vid NIBRT (16 maj 2025)

50 Euro Weekly News, "Ireland launches 1,5 billion euro initiative to attract global academic talent – particularly from the US" (20 maj 2025)

51 Intervju med Meadhbh Costello i Dublin, Ibecs kontor (16 maj 2025)

52 Government of Ireland, "Recent trends in Migration Flows impacting the Irish Labour Market" (april 2025)

Reformområde 3: IDA – Irlands entreprenöriella myndighet

När de unga opinionsbildarna vid tankesmedjan Progress Ireland får lägga ut texten om landets utmaningar uttrycker de få hejarop om Irlands byråkrati. Men det finns en myndighet som sticker ut. Enligt verksamhetschef Seán O’Neill McPartlin har den mytomspunna IDA en särställning: ”Mitt intryck är att verksamheten sticker ut som en proaktiv och viktig aktör. En snabbfotad organism med byråkrater som agerar som entreprenörer”, säger han.⁵³

IDA, eller ”Ireland’s foreign direct investment agency”, har sin bakgrund i efterkrigstidens inledande fas. På 1950-talet etablerades verksamheten som ett sätt att främja konceptet ”Industrialisation by invitation”. I takt med tiden har myndigheten bytt skepnad för att utslutande attrahera högkvalitativa utländska direktinvesteringar. IDA arbetar inte exportfrämjande, här finns Enterprise Ireland som sköter det uppdraget.⁵⁴

IDA finansieras av irländska regeringen. Den politiska ledningen vid Näringsdepartementet i Dublin uttrycker strategiska riktlinjer, men utrymmet för självbestämmande och handlingsfrihet är betydande. I styrelsen för IDA sitter exempelvis primärt företrädare från näringslivet (och en företrädare från näringsdepartementet).

Totalt arbetar ca 350 personer vid IDA, varav 50 personer är stationerade utomlands och 50 personer är utlokaliserade vid olika regionala kontor på Irland. Av dessa arbetar 12 personer inom biopharmaavdelningen på Irland och ungefär lika många arbetar utomlands för att uppvakta nya utländska investeringsaktörer.

IDA:s anslag uppgår till 2,5 miljarder euro per år. Inräknat i dessa medel finns dock bidrag till vissa verksamheter och även forskningsrelaterade insatser. Vad som är klart är att verksamheten har många bottnar: IDA agerar som uppvaktare, mäklare, fastighetsägare, utbildningssamordnare och hands-on managementkonsulter på en och samma gång.⁵⁵

I uppdraget som uppvaktare kartläggs utländska biopharmaföretag över en viss storlek. Särskild tonvikt läggs på att följa utvecklingen i Nordamerika och i Europa. Utifrån strukturerade säljsamtal och uppvaktningar lockas verksamheter över till Irland.

IDA:s ”säljare” mäts på resultat och utifrån specifika KPI:er. ”Vi arbetar med att stimulera ’competitive pride’ bland de anställda före kortsiktiga vinster”, menar Rory Mullen som är ansvarig för Irlands biopharmainvesteringar vid IDA. Istället för säljbonus belönas medarbetarna med att jobba på en statusfylld arbetsplats som ofta bär med sig positiva nyheter. Huvudkontoret ligger i hjärtat av Dublin. Från elfte våningen räcker sikten ända till viken vid Irländska sjön.

Även svenska aktörer har blivit uppvaktade av IDA. Flera av IKEM:s medlemsföretag beskriver hur IDA:s medarbetare kan approacha en företagsledning under flera månader, inklusive djupgående förslag på upplägg som handlar om allt från skatter till konkret information om var på Irland en verksamhet ska etableras geografiskt.⁵⁶

Numera försöker IDA att rikta utländska investeringar utanför Dublin. Faktum är att cirka 60 procent av nya utländska direktinvesteringar i biopharma sker utanför huvudstadsregionen. Uppkommande städer som Cork, Limerick, Athlone och Galway sticker ut.

IDA:s medarbetare orienterar utländska företag som ska etablera sig på Irland från ax till limpa. ”Vi är tydligt ’hands on’. I vårt arbete ligger också en ’sitestrategi’ för att underlätta för våra klientföretag att komma hit och rent praktiskt etablera sig”, menar Mullen.

Till saken hör att IDA är en av de största landägarna på Irland. Totalt omfattas 10 000 tunnland, eller 4 000 hektar. IDA:s reall tillgångar som offentliggörs i årsredovisningen uppgår till 350 miljoner euro.

Totalt redovisas 45 siter i 15 olika regioner på Irland.⁵⁷ Flera av dessa fastigheter är bedömda och utvärderade för att industriella verksamheter (fabriker) snabbt ska kunna utvecklas på ön. Fastighetsdivisionen försöker också anpassa innehavet baserat på regionalpolitiska

53 Intervju med Progress Irelands verksamhetschef Seán O’Neill McPartlin (14 maj 2025)

54 Intervju med Rory Mullen, verksamhetschef vid IDA:s biopharmaenhet (16 maj 2025)

55 IDA, ”Annual Report 2023” (2024) s. 47

56 Samtal med Berit Lindholm, Fresenius Kabi (22 maj 2025)

57 The Irish Times, ”IDA spends hundreds of millions buying and developing ’strategic’ sites” (2 maj 2023)

önskemål. Dessutom driver IDA ett antal industriparker för att ge stöd till mindre aktörers etablering på Smaragdön.⁵⁸

Utöver att IDA således kan rikta en utländsk aktör till rätt plats, medverkar också organisationen i planeringen av kompetensförsörjningen till en biopharmasite. IDA:s verksamhetschef för biopharma, Rory Mullen, sitter dessutom i nämnda NIBRT:s styrelse.

Inför och under etablering av nya verksamheter kopplas NIBRT:s utbildningsprogram på i ett tidigt stadium. Tillsammans kan de bedöma hur många personer från en viss utbildningsbakgrund som behövs för att möta en utländsk aktörs behov av medarbetare. Dessutom kan NIBRT vid senare tillfälle anordna matchningsevent, med traineer och studenter riktat specifikt till de företag som IDA har kontakt med.⁵⁹

IDA mäter antalet klientföretag på årlig basis. Ungefär 300 000 personer är i dagsläget anställda i något av de 1 800 företag som IDA bistått till etablering på Irland. Det motsvarar 11 procent av landets totala sysselsättning.⁶⁰

IDA bistår också med att kanalisera viktiga delar av Irlands industriella forskning och utvecklingssatsningar. Totalt kunde IDA rikta 1,9 miljarder euro fördelat på 64 projekt under 2024.

Irlands organ för utländska investeringar blottar således många strängar på sin guldharpa. Genom att kombinera flera för företagen viktiga ingredienser vid etablering på Irland är IDA mer än enbart en yttlig diversehandel. Intrycket är att Irland har lyckats sjösätta ett genuint statligt finansierat, entreprenöriellt matchningsorgan för utländska investeringar.

Summa summarum har Irland lyckats koncentrera sina reformområden kring låga skatter, en genomtänkt talangstrategi och en snabbfotad instans för utländska etableringar. Men vad är på gång de närmaste åren? Om detta handlar vårt sista kapitel.

58 IDA, "Annual report – 2023" (2024), s. 49

59 Intervju med John Milne, utbildningschef vid NIBRT (15 maj 2025)

60 IDA, "Record R&D, Strong capital investment, and high number of new investors, drive continued strong performance of FDI against intense global competition" (17 dec 2024)

Vart är Smaragdön på väg nu?

Har Irlands industri nått sin kulmen? Det är ett argument som i vart fall tankesmedjan Progress Ireland varnar för utifrån de eftersatta offentliga investeringar som blottas allt mer.

Verksamhetschefen Seán O’Neill McPartlin menar att tids nog kommer näringslivet att bita sig i svansen. ”Risken är också att vi drabbas återigen om en internationell ekonomisk hårdsmälta träffar oss. Som en frihandelsbrygga mellan USA och Europa är vi särskilt utsatta för tulloron.”

Experter som Niall Cunneen vid konsultföretaget Sia som bevakar irländsk biopharma är inne på samma linje: ”Den senaste tidens exportsuccé kan vara en konsekvens av att aktörer fyller på lagren inför ett potentiellt storskaligt handelskrig. De etableringar på Irland som nu sker kommer sannolikt att fortlöpa de närmaste tre till fem åren. Frågan är vad som händer efter det? Mitt argument om att Irland står inför en vändpunkt ligger fast”, förklarar han.⁶¹

Politiskt ligger några omedelbara beslutspunkter på agendan i regeringskvarteren i Dublin. Lisa Goodman, public affairs-chef vid Ibec, uttrycker frustration över att regeringen inte går fram med en life science-strategi. ”De gömmer sig bakom EU:s pågående process om en dito strategi i Bryssel.” Och som vi konstaterat ovan svarar Michael Ryan, som är ansvarig för att skriva nämnda strategi vid irländska näringsdepartementet, undvikande på frågan när en strategi ska levereras. Vänta och se, är regeringens hållning just nu.

Tills vidare tuffar den keltiska tigern på. I sommar publicerar NIBRT ett policyunderlag för att fortsätta kraftsamla kring utbildning och forskning. Våren 2025 gick regeringen som sagt fram med en genomgripande talangstrategi för att attrahera utländska forskare.

IDA ligger inte heller på latsidan. Nyligen presenterades en femårsplan till 2030. Där stipuleras att irländska investeringsorganet IDA ska attrahera minst tusen nya investeringar till ett värde av 250 miljarder euro. Till det finns ett mål om att utöka FoU investeringar med sju miljarder euro och att 40 000 personer inom industrin ska omskolas för att klara nya produktiva jobb. Totalt ska 70 000 arbetstillfällen skapas de närmaste fem åren, enligt IDA:s strategiska plan.⁶²

Runt hörnet ligger också Irlands roll som ordförande för Europeiska unionen. Från och med 1 juli 2026 blir Dublin centrum för EU-maskineriet. Redan nu tycks landet staka ut konkurrenskraft som en viktig prioritering inför ordförandeskapet.

Och för biopharma riktas blickarna allt mer mot vikten av samarbete. Här nämns Danmark, men också Sverige, som viktiga partnerländer framöver. Inte minst ser irländska aktörer framför sig ett djupare samarbete för att pågående EU-processer ska landa rätt utifrån branschens perspektiv, exempelvis i relation till Biotech Act och EU:s life science-strategi.⁶³

Vad gäller den irländska industrin generellt går den som tåget. Och uppbackat av den starka biopharmautvecklingen lär den fortsätta så

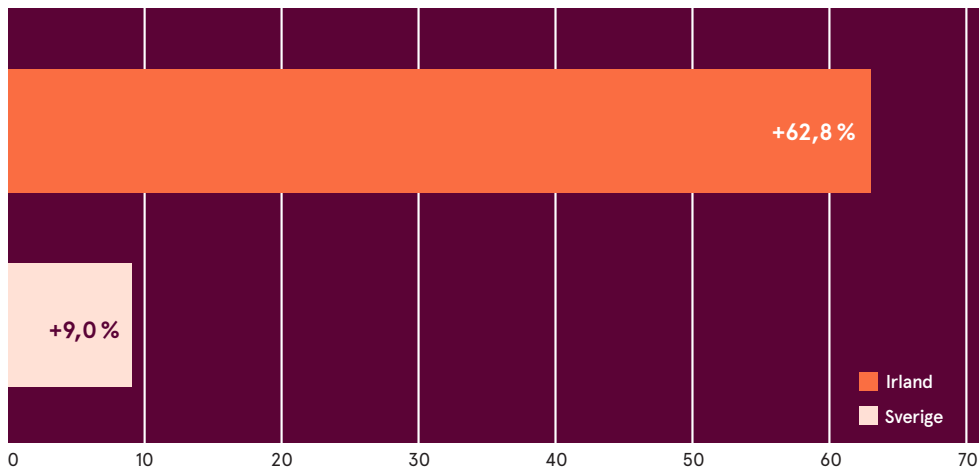
61 E-postkonversation med Niall Cunneen (27 maj 2025)

62 IDA, ”IDA Ireland launches new five year strategy Adapt Intelligently: A Strategy for Sustainable Growth and Innovation, 2025–29” (19 feb 2025)

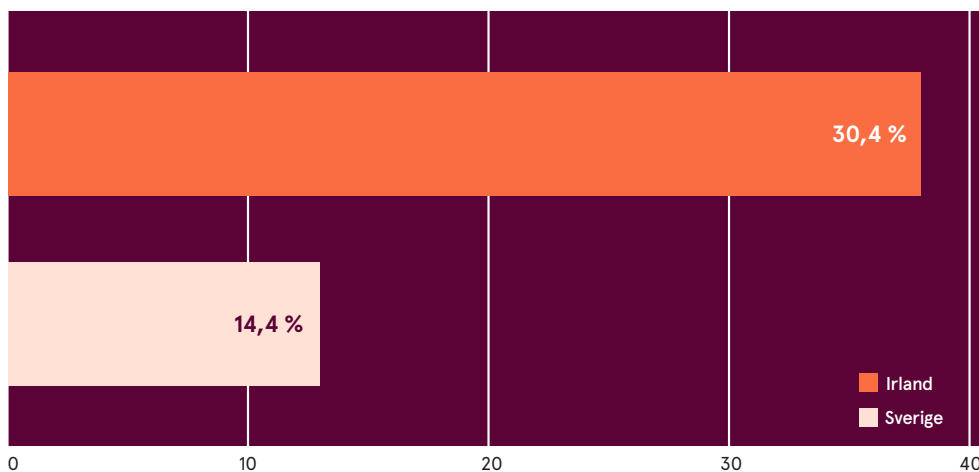
63 Samtal med Lisa Goodman, Ibec (16 maj 2025)

Bidrag till BNP, Irland och Sverige *Avser totalt tillverkningsvärde*

Tillverkningsvärde, procentuell ökning 2016–2024

Tillverkningssektorns andel av bruttoförädlingsvärdet 2024

Källa: Eurostat, CSO Ireland

Irlands biopharmamirakel verkar således fortsätta. Om än med tydliga risker om USA sätter kraft bakom orden och på sikt tvingar hem amerikanska läkemedelsföretag till andra sidan Atlanten. Vägen dit tycks dock vara lång.

Slutligen, vilka lärdomar – om några – kan vi ta hem till Sverige? Några rader om det avslutar vår fältstudie.

Avslutning: Lärdomar för Sverige

Sveriges life science-sektorer står starkt. Enbart exportvärdet av svensktillverkade läkemedelsprodukter uppgår till ca 15 miljarder euro, jämfört med Irlands ca 100 miljarder euro per år.

De senaste fem åren har exporten ökat med 85 procent i Sverige. Cirka 4 000 svenska företag arbetar idag i branschen med ständig förbättring för att ytterligare stärka konkurrenskraften. Sverige ligger också i framkant vad gäller forskning och utveckling inom biopharma. Och vi toppar flera av de rankinglistor som omgärdar life science-sektorerna i vid mening.

Ikke desto mindre finns skäl till eftertanke när det irländska exemplet studeras. Irland har lyckats etablerat en veritabel produktionshubb, inklusive ambitiösa forskningskluster som jobbar i samklang med de etablerade bolagen. Irland har också på ett mirakulöst sätt lyckats attrahera nio av tio stora världsledande läkemedelsbolag till ön. Det går inte att bortse från landets snabba utveckling inom området de senaste tjugo åren.

Tre områden har varit centrala för resultatet:

Skatteklimat som gynnar investeringar. I detta ligger en attraktiv bolagsskatt tillsammans med ett generöst FoU-avdrag för kvalificerade investeringar som gradvis anpassats för att träffa rätt och för att främja innovation.

Efterfrågedriven talangstrategi. Irland har varit tidigt på bollen med såväl en rigorös STEM-strategi som skraddarsydda utbildningsinsatser riktade mot biopharmaverksamheter. Landet har också kontinuerligt arbetat för att anpassa rekryteringsförfaranden från tredje land för att locka spetskompetens.

Entreprenöriella myndigheter för att påskynda utländska investeringar. Instanser som IDA med dess mångbottnade uppdrag har av allt att döma varit centralt för etableringarna. En påtaglig frihetsgrad och entreprenörsanda gör att IDA, som en spindel i nätet, lyckats överträffa allas förväntningar.

Vän av ordning kanske invänder att Sverige trots allt redan har flera av dessa grundstenar på plats. Slår denna rapport upp öppna dörrar?

Bolagsskatten har trots allt sänkts gradvis de senaste femton åren. Nu flaggar dessutom regeringen för ytterligare en lättnad inför höstens budget. Regeringen har därtill nyligen sjösatt en STEM-strategi.

I Sverige arbetar vi redan idag med skraddarsydd kompetensförsörjning genom yrkes- högskolor och ambitiösa akademiska lärosäten. En utredning om ett nytt FoU-avdrag är ju dessutom på gång. För att inte tala om den talangstrategi för rekrytering från tredje land som regeringen nu utarbetar. Slutligen finns Business Sweden som arbetar både med export- och investeringsfrämjande insatser.

Intrycket är emellertid att Irlands politiska viljeinriktning och ambition trumfar Sveriges. Flera av de åtgärder som beskrivs i paragrafen ovan är på beredningsstadiet, eller i startgroparna. Blir de ens verklighet?

Vad gäller en instans som Business Sweden kan konstateras att verksamheten till största del arbetar exportfrämjande. För bara några år sedan var investeringsfrämjandet obefintligt. Och idag är endast 25 procent av verksamhetskostnaden riktad mot faktiskt investeringsfrämjande.

Slutsatsen är att den keltiska tigern trots allt ligger före i mycket. Och inför Irlands ordförandeskap nästa år finns all anledning att följa utvecklingen av dessa reformområden.

Avslutningsvis, vi har med denna rapport riktat blicken mot en reell konkurrent – och EU-partner – som de senaste åren genom en ambitiös reformagenda lyckats synnerligen

väl med en modern industripolitik som genererar i tillväxt, sysselsättning och ett gradvis uppstigande i värdekedjan.

Här finns en tydlig inspirationskälla för de som bryr sig om svenska jobb och företag.

Svensk läkemedelsindustri måste värnas och utvecklas. Det måste ske genom nya proaktiva reformer så att vi fortsatt kan behålla en stark ställning. Status quo i reformtempo är inte ett alternativ. Låt exemplet Irland visa på några av de principiella reformområden som måste prioriteras från och med nu.

Vi har inte råd med annat.

IKEM:s politiska förslag

- **Förstärk Business Sweden.** Förstärk och förtydliga Business Swedens uppdrag att aktivt locka utländska investeringar till Sverige. Ett större fokus på att attrahera industrietableringar från utlandet behövs framför exportfrämjande – ju fler avancerade industrier i Sverige, desto mer avancerade produkter med högt exportvärde kommer att produceras.
- **Stärk Business Swedens uppdrag.** Ge Business Sweden uppdrag att inrätta en funktion för att tillgodose att kompetens finns på plats, som snabbt kan koppla investerare till universitet och yrkeshögskolor. Flera myndigheter bör instrueras att bidra till arbetet i instruktioner och regleringsbrev.
- **Konkretisera STEM-strategin.** Omsätt STEM-strategin i konkreta satsningar för att säkerställa att Sverige blir det land inom EU med störst andel studenter i STEM-utbildningar.
- **Förbättra FoU-avdraget.** Inför Europas mest konkurrenskraftiga FoU-avdrag – vidga omfattningen av vilka företag som träffas och ta bort taket för avdraget, för att locka större investeringar till kunskapsintensiv industri.
- **Utöka life science-strategin.** Komplettera life science-strategin med uppdrag om att stärka svensk läkemedelsproduktion och forskning i ny produktionsteknik.
- **Samarbeta internationellt.** Hitta och fördjupa samarbeten med andra ambitiösa länder – Sverige bör initiera ett samarbete med Irland och Danmark för att EU ska införa en kraftfull Biotech Act.
- **Förstärk bilden av Sverige.** Regeringen behöver inleda dialog med globala bolag och visa intresse och engagemang för att främja ökade investeringar i Sverige.

Källor

Offentliga dokument, Irland och internationellt

Eurostat, "Databas: Tertiary Education" (2022)

Eurostat, "Seasonally adjusted unemployment, totals" (mars 2025)

EU-kommissionen, "Spring 2025 Economic Forecast: Moderate growth amid global economic uncertainty" (maj 2025)

Government of Ireland, "Working paper: Recent trends in Migration Flows impacting the Irish Labour Market" (april 2025)

Government of Ireland, Hugh Creaton, Karen Hogan, Diarmaid Smyth, "STEM Education – Implementation Plan for 2026" (2017)

Heritage Foundation, "Index of economic freedom" (2001)

IDA, "Record R&D, strong capital investment, and high number of new investors, drive continued strong performance of FDI against intense global competition" (17 dec 2024)

IDA, "Annual report – 2023" (2024)

IDA, "IDA Ireland launches new five year strategy Adapt Intelligently: A Strategy for Sustainable Growth and Innovation, 2025-29" (19 feb 2025)

IMD, "World competitiveness ranking 2024 – IMD Business school" (2024)

INSEAD, "Global talent competitiveness" (2023)

Irish Tax and Customs, Revenue, "R&D Corporation tax credit" (2025)

KPMG, "Incentivising Ireland's innovation activity – Celebrating 20 years of R&D tax credit" (19 mars 2024)

NIBRT, "Training Catalogue 2025" (2025)

NIBRT, "Annual report 2024" (2025)

PWC, "Corporate – Tax credits and incentives" (10 feb 2025)

World Bank, "World Bank national accounts data and OECD National Accounts data files – GDP per capita" (2025)

Mediekällor, Irland

Business News Ireland "Investment boost in biopharma leads to growth in Ireland's life sciences" (2023)

Euro Weekly News, Letara Draghia, "Ireland launches 1.5 billion euro initiative to attract global academic talent – particularly from the US" (20 maj 2025)

Pharmaforum, Ben Hargreaves, "Why Ireland has emerged as Europe's hotspot" (28 april, 2023)

Pharmaforum, Catherine Longworth, "Ireland is open: The biologics boom boosting the Irish economy" (12 feb 2021)

Irish Times, "IDA spends hundreds of millions buying and developing 'strategic' sites" (2 maj 2023)

Irish Times, Sandra O'Connell, "Ireland has moved up the pharma value chain in a competitive climate" (8 dec 2023)

Leyton, "Irish R&D Tax Credits changes: Everything business need to know for 2024" (15 maj 2024)

Sia, Artikel av Niall Cunneen, "Irish Biopharma is at an inflection point" (2024)

Offentliga dokument, Sverige

EY, "FoU-avdraget är nu större och kraven lägre än någonsin tidigare" (2023)

IKEM, "Industripolitiska strategier: Vägval för innovation och tillväxt" (april 2025)

LiF, "Sveriges export och import av läkemedel" (2024)

Regeringen, "Skatteincitament för forskning och utveckling" (15 jan 2025)

Rojas M, "Irland – Ljuset i Europas tillväxtkris" (2024)

Mediekällor, Sverige

Dagens Industri, "Stärk Sveriges ledande FoU-position med Innovationsavdraget" (6 sep 2024)

Dagens Industri, "Rädda kvar forskningsjobben" (11 mars 2025)

Intervjuer och kontakter

Berit Lindholm, VD Fresenius Kabi, telefonsamtal (22 maj 2025)

Fergus McCullogh, utredare vid Progress Ireland (14 maj 2025)

Fiona C Killard, forskningschef vid NIBRT (15 maj 2025)

John Lee, vice enhetschef vid Näringsdepartementet (14 maj 2025)

John Milne, utbildningschef vid NIBRT (15 maj 2025)

Lisa Goodman, public affairs-chef vid Ibec (16 maj 2025)

Meadhbh Costello, expert kompetensförsörjning och utbildning vid Ibec (16 maj 2025)

Michael Ryan, expert och ansvarig för Irlands Life Science strategi vid näringsdepartementet (15 maj 2025)

Michael Kilkelly, expert biopharma vid Ibec (16 maj 2025)

Mourad Mejdi, makroekonom vid Ibec (16 maj 2025)

Niall Cunneen, analytiker vid Sia, e-postkonversation (27 maj 2025)

Rory Mullen, ansvarig chef för biopharma vid IDA (15 maj 2025)

Sam Enright, utredare vid Progress Ireland (14 maj 2025)

Seán O'Neill McPartlin, verksamhetschef vid Progress Ireland (14 maj 2025)

Bilaga 1. Metodbeskrivning: Samhällsekonomiska effekter och antaganden

I denna bilaga beskrivs metodansats för beräkning av samhällsekonomiska effekter av en ökad läkemedelsexport.⁶⁴

Analysen utgår från ett kontrafaktiskt scenario där utvecklingen för Sveriges läkemedelsexport motsvarar den procentuella ökningen av den irländska läkemedelsexporten under perioden 2005–2024. Detta hypotetiska exportvärde sätts sedan i relation till de arbetstillfällena samt det förädlingsvärde som det tillkommande exportvärdet skulle gett upphov till.

Information om svensk respektive irländsk läkemedelsexport är hämtad från LiF, "Sveriges export och import av läkemedel" (2024), respektive CSO Ireland, EFPIA och Euronews, (2005, 2015 och 2025). Data över omsättning, antal anställda samt förädlingsvärde inom läkemedelsbranschen har hämtats från SCB:s statistikdatabas. Underlagen baseras på databasen Företagens Ekonomi som innehåller information om svenska företags ekonomiska aktivitet. De värden som används i analysen omfattar sektorn Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel enligt SNI2007. Detta motsvarar 2-siffrig nivå inom SNI2007, kod 21.

Beräkningen av det tillkommande antalet arbetstillfällen till följd av en ökad export baseras på ett antagande om att exportvärdet kräver samma arbetsinsatser som omsättningen som helhet inom sektorn. Omsättningen per anställd inom sektorn uppgår till ungefär 14,5 miljoner kronor. Det tillkommande antalet anställda till följd av en ökad export har således beräknats utifrån ett antagande att ett arbetstillfälle skapas för varje 14,5 miljoner kronor i ökat exportvärde. Den kontrafaktiskt tillkommande ökningen av exportvärdet om 246 miljarder kronor motsvarar således ungefär 16 600 anställda.

Beräkningarna av det tillkommande förädlingsvärdet till följd av en ökad export följer samma principer som använts för att beräkna tillkommande arbetstillfällen. Det totala förädlingsvärdet inom sektorn uppgår till 88 miljarder kronor, vilket motsvarar ungefär 5,3 miljoner kronor per anställd (detta är för övrigt betydligt högre än genomsnittet i ekonomin som uppgår till knappt 1,2 miljoner kronor per anställd). Sammantaget innebär detta att den ökade exporten ger upphov till 90 miljarder i förädlingsvärde. Även denna ökning motsvarar alltså ungefär en fördubbling jämfört med dagens nivåer.

Vad är förädlingsvärde?

Förädlingsvärdet kan tolkas som det värde som en sektor tillför svensk BNP. Detta värde kan beräknas på flera vis. Inom en viss sektor kan värdet beräknas genom att identifiera värdet av allt som skapas inom sektorn minus de insatser som krävs inom produktionen, såsom löner och kapitalkostnader. Detta överskott motsvarar förädlingsvärdet.

⁶⁴ Beräkning av nationalekonom Jonas Öhlin vid Strategirådet på uppdrag av IKEM.

Irland jämfört med Sverige – några nedslag

IRLAND	SVERIGE
Exportvärde	
100 miljarder euro	15 miljarder euro
Antal anställda	
ca 50 000 anställda (primärt i produktion).	ca 55 000 anställda i life science-sektorerna. Av dessa är ca 15 000 anställda i läkemedelsbranschen, av dessa 3 000 personer inom forskning och utveckling. ⁶⁵
Andel i åldern 25 till 34 år med examen från högre utbildning	
55 procent	49 procent
Antal utexaminerade med STEM-ämnen	
Irland ligger i topp i EU med 40,3 utexaminerade från STEM-ämnen per 1 000 personer mellan 20 och 29 år.	21 utexaminerade från STEM-ämnen per 1 000 personer mellan 20 och 29 år. (Genomsnittet för EU är 21,9). ⁶⁶
FoU-avdrag	
30 procent avdrag på kvalificerade investeringar för <i>alla</i> företag.	20 procent av arbetsgivaravgiften per FoU-anställd. Maximal reduktion: 1,2 miljoner kronor per månad (dvs. knappt 15 miljoner kronor per företag och år). ⁶⁷
Investeringsfrämjande	
IDA med 562 anställda dedikerat till enbart investeringsfrämjande.	Totalt ca 500 anställda på Business Sweden, 25 procent av budgetallokering går till investeringsfrämjande. ⁶⁸

⁶⁵ Vinnova, (2021)

⁶⁶ Eurostat, "Databas: Tertiary Education" (2022)

⁶⁷ EY, "FoU-avdraget är nu större och kraven lägre än någonsin tidigare" (2023)

⁶⁸ IDA, "Annual report" (2023), Business Sweden, "Årsredovisning" (2024)

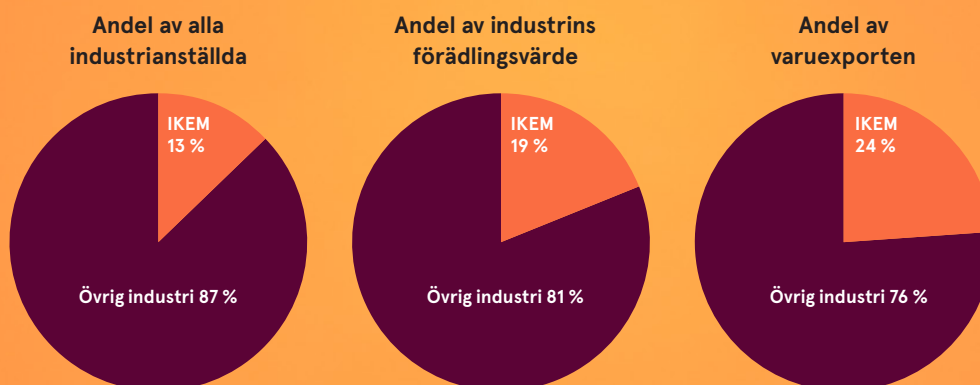
Om IKEM

IKEM är bransch- och arbetsgivarorganisationen för Sveriges innovations- och kemiföretag. Vi arbetar för en världsledande och grön industri. Våra medlemsföretag är avgörande för svensk ekonomi och grön omställning.

IKEM:s 1 200 medlemsföretag ligger i innovationens framkant och jobbar varje dag med att bryta oljeberoende, utveckla läkemedel, rena vatten och utveckla nya material. Tillsammans står de för en fjärdedel av den samlade svenska varuexporten och 20 procent av industrins förädlingsvärde.

IKEM representerar nästan 80 000 medarbetare. De största branscherna är kemikalier, läkemedel, plast, gummi och raffinaderi, men bland företagen finns också biokemi, bioteknik, sten, tvätt, metall och återvinnings. Medlemsföretagen varierar från små innovativa startups till globala koncerner.

De anställda i IKEM-företagen är högutbildade – hela 50 procent har högskole- eller forskarutbildning. Nästan en femtedel av den forskning som bedrivs inom näringslivet går att härleda till innovations- och kemiindustrierna.

Källa: SCB, data bearbetade av IKEM

Läs mer om vilka löften vi hoppas på från politiken
– och vad vi lovar i gengäld på [industriloftet.se](https://www.industriloftet.se)

Industri löftet

IKEM – Innovations och kemiindustrierna i Sverige
Box 55915 | SE-102 16 Stockholm
010-455 38 50 | info@ikem.se | ikem.se

IKEM